

بیکاری قد کشید

مرکز آمار: نرخ بیکاری زمستان 94 به 11.8 درصد افزایش یافت...

بیکاری قد کشید

گزارش جدید مرکز آمار درباره نرخ بیکاری نشان می‌دهد در زمستان 94 نرخ بیکاری کشور به 11.8 درصد رسید که از بهار 92 تاکنون بالاترین نرخ فصلی بیکاری محسوب می‌شود.

براساس گزارش مرکز آمار، تعداد بیکاران کشور در زمستان 94 نسبت به فصل قبل از آن 240 هزار نفر بیشتر شده و در مقابل، تعداد شاغلان 470 هزار نفر کمتر شده و نرخ بیکاری نیز حدود 1.1 درصد بیشتر شده است. در مجموع، گزارش مرکز آمار نشان می‌دهد تعداد شاغلان کشور نسبت به ابتدای دولت یازدهم 615 هزار نفر کمتر شده که بیانگر منفی شدن خالص اشتغالزایی در این دوره است.

از سوی دیگر، گرچه نکته بسیار نگران‌کننده در این زمینه مربوط به آمار بیکاری در زمستان و جهش قابل توجه آن بوده است، اما بد نیست بدانیم نرخ میانگین سالانه بیکاری نیز که در سال 93 از سوی مرکز آمار 10.6 درصد اعلام شده بود، طی سال گذشته با چهاردهم درصد رشد به 11 درصد افزایش یافته است.

در این زمینه برخی کارشناسان معتقدند سیاست‌های نادرست درباره فضای کسب و کار و همچنین توجه بیش از حد سیاستگذاران به سیاست خارجی و توافق هسته‌ای باعث شده تا از مهم‌ترین نکته یعنی اشتغال داخلی و رکود اقتصادی غفلت شود؛ البته تقریباً از ابتدای سال گذشته و قبل از اعلام نتایج مذاکرات هسته‌ای، کارشناسان با شواهدی که از عملکرد دولت و همچنین فضای کسب و کار کشور در اختیار داشتند، نسبت به بروز این اتفاق هشدار داده بودند. نکته مهم آن است که برخلاف انتظارات، اجرای برجام در 27 دی‌ماه 94 از لحاظ روانی نیز بر بازار کار کشورمان تاثیر نگذاشته و نتوانسته مانع افزایش تعداد بیکاران شود.

از نظر کارشناسان اقتصادی، یکی از عوامل مهم و تاثیرگذار در افزایش نرخ بیکاری، واردات بی‌رویه و افزایش قاچاق کالاهای خارجی به کشور است. براساس محاسبات، به ازای هر یک میلیارد دلار واردات رسمی کالاهایی که توان ساخت آنها در داخل کشور وجود داشته باشد، تقریباً صد هزار شغل از بین می‌رود. وقتی این واردات به صورت قاچاق انجام شود؛ به معنای زیان دوسویه است، چون نه تنها اشتغالزایی داخلی تحت تاثیر قرار می‌گیرد، بلکه حقوق دولتی نیز پرداخت نمی‌شود.

نکته دیگری که کارشناسان به آن اشاره می‌کنند، بی‌توجهی به سیاست‌های اقتصادمقاومتی است. اگر در دو سال گذشته به طور عملی به اقتصادمقاومتی توجه می‌شد و اقدامات واقعی برای اجرای آن صورت می‌گرفت، یقیناً اوضاع رکودی کشور به این سطح نگران‌کننده نمی‌رسید.

سطح اشتغال کاهش یافته است

محمداسماعیل سعیدی، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس ضمن تأیید افزایش نرخ بیکاری در کشور به خبرنگار ما گفت: در سال گذشته کشورمان مشکل بیکاری نداشته، بلکه سطح اشتغال کاهش یافته است که به عقیده من بسیار مهم‌تر از خود بیکاری است و از آنجا که هنوز بحث رکود اقتصادی برطرف نشده، باید نگران ادامه این موضوع در سطح جامعه باشیم، چون این جهش نرخ بیکاری در کشور پیش‌بینی شده بود.

سعیدی افزود: شاید برخی کارشناسان با امید به این‌که برجام بالاخره در بخش اشتغال تاثیر خواهد گذاشت، در این زمینه هنوز نگران نباشند، اما نباید فراموش کنیم برجام زمانی در اقتصاد ایران تاثیرگذار است که طرف مقابل این قرارداد یعنی کشورهای 5+1 به تعهدات خود عمل کرده و شرایط اجرایی شدن دقیق آن را فراهم کنند، اما هنوز هیچ نشانه‌ای از وفای به عهد آنها در این زمینه نیست.

وی تأکید کرد: هنوز هیچ سرمایه‌گذاری خارجی که مبنایی برای ایجاد اشتغال باشد، در کشورمان صورت نگرفته و بیشتر در حد امضای تفاهم‌نامه و سفر هیات‌های تجاری بوده، به همین دلیل بهتر است به جای این‌که دنبال برجام باشیم، به واقعیت‌های جامعه توجه داشته و در این زمینه برنامه‌ریزی ارائه کنیم.

این نماینده مجلس با اشاره به رکود اقتصادی حاکم بر کشور گفت: امروز از تعداد 8000 واحد صنعتی و تولیدی خود که در کشور وجود دارد، فقط 3000 واحد در حال فعالیتند و آنهایی هم که فعالیت دارند، با بخشی از توان تولیدی کار می‌کنند که نشانه‌ای بر وجود رکود اقتصادی در کشور است. بنابراین یکی از عوارض و نتایج رکود اقتصادی همین موضوع بیکاری است و امروز که اغلب دولتمردان بر وجود رکود اقتصادی اعتراف کرده‌اند، چگونه می‌توانیم منتظر کاهش بیکاری و افزایش نرخ اشتغال باشیم. به عنوان مثال در بازدیدی که از یک کارخانه تولید اتوبوس و مینی‌بوس در تبریز داشتیم، دیدیم کارخانه‌ای که توان اشتغال بالای یک هزار نفر را داشت، فقط چند نگاهبان دارد.

اقتصادمقاومتی بهترین نسخه برای رفع بیکاری

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی معتقد است، بهترین راهکار مهار افزایش نرخ بیکاری اجرایی کردن سیاست‌های اقتصادمقاومتی است، چون در این سیاست‌ها ابتدا توانمندی‌ها و امکانات موجود داخل کشور مدنظر قرار گرفته و پس از آن به دنبال استفاده از سرمایه‌های خارجی یا بازارهای دیگر می‌روند. درحالی که می‌بینیم هنوز جدیتی برای اجرایی شدن سیاست‌های اقتصادمقاومتی از سوی مدیران دولتی دیده نشده و دائماً مقام معظم رهبری این

موضوع را گوشزد می‌کنند. سعیدی با اشاره به افزایش میزان واردات و همچنین مصوبه‌های دولتی در این زمینه افزود: مسئولان برای تامین نیازهای کشور توجه ویژه‌ای به روابط خارجی ایران داشته‌اند و بیشتر واردات کالا را در نظر گرفته‌اند تا تامین نیازهای بازار از کالاهای داخلی، هرچند در این میان قاچاق کالا هم بر این معضل افزوده و باعث شده تا نگرانی کارشناسان بیش از پیش باشد.

وی با تاکید بر این‌که اتکای بیش از حد به اثرات برجام و خوشبینی بیش از حد به خارجی‌ها نمی‌تواند واقع‌بینانه باشد، گفت: نباید به این مورد تکیه کنیم، چون هنوز ابهام‌هایی در این زمینه وجود دارد و نمی‌توان برای آن برنامه‌ریزی کرد، درحالی‌که واقعیت اقتصادی کشورمان چیز دیگری است و به فرموده مقام رهبری «درون‌زای برون‌گرا» باشیم.

تعداد بیکاران بیش از آمارهاست
محمدرضا پورابراهیمی، نماینده مجلس هم با تاکید بر این‌که آمارهای فعلی از اشتغال کشور باید براساس واقعیت‌های جامعه اعلام شود، گفت: میزان نرخ بیکاری، بیش از آن چیزی است که در آمارهای دولت به آن اشاره می‌شود و به نوعی بیانگر نبود ارتباط عملی و علمی میان سیاست‌ها و اقدام‌های دولت در حوزه اشتغال و اقتصاد است.

این نماینده مجلس در ادامه با اشاره به وضعیت نگران‌کننده بازار کار و احتمال افزایش آسیب‌های اجتماعی افزود: امروز اشتغال در وضعیت بحرانی و نگران‌کننده‌ای قرار دارد که در صورت استمرار این وضعیت، آسیب‌های اجتماعی به وجود می‌آید و حلقه بعدی عدم توجه به حوزه اشتغال، قطعاً امنیت داخلی خواهد بود که موارد دیگر را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد؛ در این حوزه کارهایی انجام شده که پاسخگوی نیازهای کشور نیست.

این عضو شورای پول و اعتبار با بیان این‌که کاهش نیروی کار و تعدیل آنان در سال‌های گذشته، افزایش پیدا کرده است، تصریح کرد: این امر نشان می‌دهد که دولت در حفظ و نگهداری اشتغال موجود، موفق نبوده است و باید با استفاده از تجارب بخش خصوصی و غیردولتی اشتغال ایجاد شده و دولت بیشتر در حوزه‌های سیاست‌گذاری و تسهیل فضای کسب و کار ورود کند.

شرایط مبهم برجام
جعفر قادری، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس با اشاره به نگرانی نمایندگان از افزایش بیکاری در جامعه به جام‌جم گفت: از آنجا که بسیاری از برنامه‌ها منوط به اجرایی شدن برجام است تا زمانی که این شرایط مبهم در اجرایی شدن برجام و رفع تحریم‌ها برطرف نشود، نمی‌توانیم منتظر بهبود و کاهش میزان بیکاری در کشور باشیم.

قادری افزود: گرچه در دوران فعلی پس‌برجام کمی شرایط نسبت به گذشته متفاوت و بهتر شده است، اما احیای بسیاری از طرح‌های صنعتی و اقتصادی کشور منوط به ورود سرمایه‌های خارجی و همچنین آزاد شدن روابط بین بانکی است، ولی در حال حاضر هنوز هیچ نشانه‌ای از ورود سرمایه یا مشارکت خارجی نیست و تا زمانی که این اتفاق عملی نشود، بهتر است به داشته‌های داخلی خود تکیه کنیم و منتظر معجزه بیگانگان نباشیم.

این عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس با تاکید بر آثار غیرقابل جبران قاچاق در اشتغال کشور تصریح کرد: گرچه قوانینی درباره قاچاق کالا و ارز در کشورمان وجود دارد و مسئولان در بخش‌های مختلف در حال اجرای آن هستند، اما آمار نگران‌کننده قاچاق باعث شده تا حجم قابل توجهی از اشتغال کارگران ایرانی تحت تاثیر قرار گرفته و به مخاطره بیفتد. به عنوان مثال صنعت نساجی، صنعت تولید کفش یا برخی صنایع دیگر امروز به دلیل افزایش واردات بی‌رویه یا قاچاق زمینگیر شده‌اند.

وی با اشاره به 27 میلیارد دلار میزان کالای قاچاق به کشور گفت: اگر به میزان درآمدهای نفتی کشور حدوداً 40 میلیارد دلار است توجه کنیم، می‌بینیم کمی بیشتر از نیمی از این درآمدها برابر با ارزش دلاری کالای قاچاق واردشده به ایران است و مستقیم اشتغال کشور را هدف قرار داده است. درحالی‌که می‌توان با جدی گرفتن قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و جلوگیری از ورود غیرقانونی کالاها به همین میزان برای اشتغال سرمایه‌گذاری کرد.

عماد عزتی - گروه اقتصاد